

DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2026.3.9>
УДК 336.74:004.9

Олександр Анатолійович ТИБІНЬ
аспірант, Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-7332-1516>
e-mail: oleksandr.tybin@gmail.com

Богдана Степанівна ШУЛЮК
д.е.н., професор, Західноукраїнський національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8692-1983>
e-mail: bohdanashulyuk@i.ua

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ РЕГЛАМЕНТУ МІСА: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ІНТЕГРАЦІЇ РИНКУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР

У статті досліджено імплементацію Регламенту ЄС про криптоактиви (MiCA) у правове поле України. Актуальність теми зумовлено необхідністю адаптації фінансового законодавства до стандартів ЄС. Проаналізовано ключові положення з класифікації цифрових активів, вимог до прозорості емітентів та нагляду за CASP. Визначено основні виклики: високі витрати на комплаєнс, технічні бар'єри легалізації та посилення фінмоніторингу. Імплементація MiCA стане драйвером залучення капіталу, забезпечить захист інвесторів та інтеграцію в єдиний цифровий ринок ЄС.

Ключові слова: регламент MiCA, віртуальні активи, ринок криптоактивів, європейська інтеграція, фінансовий простір ЄС

Стаття надійшла 19.02.2026

Статтю прийнято 28.02.2026

Статтю опубліковано 13.03.2026

ВСТУП

Стрімка інтеграція технологій розподіленого реєстру (DLT) у глобальні фінанси створила парадоксальну ситуацію в Україні: попри лідерство у світових рейтингах прийняття криптовалют, вітчизняний ринок функціонує переважно поза правовим полем. Набуття статусу кандидата в члени ЄС зобов'язує Україну імплементувати Регламент MiCA, що вимагає докорінного перегляду профільного Закону України «Про віртуальні активи» ще до набрання ним чинності.

Наукова проблема полягає в необхідності екстреного переходу від фактичної дерегуляції до жорстких європейських стандартів прозорості та пруденційного нагляду. Це створює дилему: як забезпечити відповідність вимогам ЄС, не знищивши конкурентоспроможність національного фінтех-сектору через надмірні витрати на комплаєнс.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

У сучасній науковій періодиці та аналітичних звітах 2024-2025 рр. домінує теза про незворотність гармонізації українського законодавства з Регламентом ЄС MiCA (Markets in Crypto-Assets). Як зазначають М. Дамірчієв та співавтори, українське законодавство стосовно віртуальних активів перебуває на початковому етапі розвитку, через що виникає суттєвий розрив у регуляторних підходах між Україною та ЄС. Це, зі свого боку, створює труднощі для міжнародної співпраці та інтеграції українського ринку до європейського економічного простору (MiCA) [1].

У звіті НКЦПФР за 2024 р. наголошено на роботі над законопроектом № 10225. Документом передбачено впровадження регулювання емісії та обігу віртуальних активів, що повністю відповідає вимогам європейського законодавства та є необхідним кроком для розбудови прозорого ринку [2]. Натомість новий законопроект № 10225-д, що детально аналізується у звітах міжнародних оглядачів (зокрема, Global Legal Insights), передбачає запровадження моделі нагляду, відомої як

«Twin Peaks» (розподіл повноважень між НБУ та НКЦПФР) [6].

Важливість інституційного впровадження цих змін також підкреслює Д. Шемет, наголошуючи на необхідності адаптації правових механізмів до вимог ЄС [5].

Найгостріші дискусії точаться навколо фіскальної моделі. Експертний аналіз свідчить про перехід до оподаткування чистого інвестиційного прибутку за ставкою 18% (з військовим збором), що пов'язано з необхідністю імплементації європейських стандартів звітності DAC8 та CARF. Водночас така політика може створювати виклики для учасників ринку через підвищене адміністративне навантаження [10].

Безпековий вимір та монетарний суверенітет залишаються пріоритетними напрямками досліджень в умовах війни. У звітах Королівського об'єднаного інституту оборонних досліджень (RUSI) наголошено на високих ризиках використання криптоактивів для обходу санкцій через нерегульовані OTC-платформи [9]. Паралельно вітчизняні науковці, зокрема О. Олійник та В. Шаповалов, досліджують європейський досвід регулювання цифрових валют (CBDC), розглядаючи їх як важливий елемент фінансової стабільності, що має враховуватися в інтеграції України в європейський простір [3, 4].

МЕТА статті – здійснення системного аналізу регуляторних механізмів Регламенту MiCA та оцінювання впливу його імплементації на розвиток ринку віртуальних активів в Україні. Дослідження спрямоване на визначення стратегічних пріоритетів гармонізації національного законодавства з правом ЄС для забезпечення повноцінної інтеграції вітчизняної цифрової економіки у європейський фінансовий простір.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- розкрити ключові вимоги регламенту MiCA до класифікації криптоактивів та стандартів діяльності постачальників послуг (CASP);
- ідентифікувати основні регуляторні та технічні

бар'єри, що можуть виникнути перед українськими фінтех-компаніями в процесі адаптації до європейських норм;

– обґрунтувати економічні переваги та можливості, які відкриває уніфікація правил гри для залучення іноземних інвестицій та виходу українського бізнесу на ринки ЄС.

РЕЗУЛЬТАТИ

Затвердження Регламенту (ЄС) 2023/1114 (MiCA) стало визначальним етапом у формуванні єдиного цифрового фінансового ландшафту Європи, поклавши край епіс фрагментарних національних підходів. MiCA є не просто інструментом легалізації, а механізмом глибокої інтеграції криптоіндустрії у традиційну правову систему, керуючись доктриною «однакова діяльність – ідентичні ризики – єдині правила».

Ключовим елементом архітектури MiCA є впровадження диференційованої класифікації віртуальних активів, де регуляторний тиск корелює зі ступенем ризику конкретного інструменту. Регламент розмежовує три основні групи [1].

Токени електронних грошей (E-Money Tokens, EMT): цифрові сурогати, чия вартість жорстко прив'язана до однієї фіатної валюти (наприклад, цифровий євро чи долар). Їхня ключова роль – засіб платежу. Право на емісію EMT делегується виключно банкам або ліцензованим установам електронних грошей, що фактично прирівнює їх до традиційних платіжних засобів [9].

Токени, прив'язані до активів (Asset-Referenced Tokens, ART): категорія активів, стабільність яких забезпечується кошиком валют, товарів або інших криптоактивів (аналогі глобальних стейблкоїнів, таких як ранні концепти Libra). Емітенти ART підпадають під суворі вимоги до ліквідності резервів та стандартів корпоративного управління.

Інші криптоактиви: залишкова категорія, що включає широкий спектр інструментів (зокрема utility tokens), які не підпадають під визначення EMT або ART. Варто зауважити, що MiCA залишає за дужками пряме регулювання справжніх DeFi-протоколів та NFT, фокусуючись на централізованих точках входу.

Іншим наріжним каменем регламенту є інститут постачальників послуг у сфері криптоактивів (Crypto-Asset Service Providers – CASP). Відбувається зміна парадигми від повідомної реєстрації до процедури суворої авторизації. Ліцензія, отримана в одній юрисдикції ЄС, діє за принципом «паспортизації», надаючи право на діяльність у межах усього ЄС [6].

Натомість CASP зобов'язано імплементувати жорсткі пруденційні стандарти: сегрегація активів (безальтернативна вимога відокремлення коштів клієнтів від власних рахунків компанії, що стало прямою реакцією регулятора на гучні банкрутства криптобірж, зокрема кейс FTX), інформаційна прозорість (публікація деталізованої «Білої книги» за достовірність та повноту якої емітент несе юридичну відповідальність), протидія маніпуляціям (впровадження автоматизованих систем нагляду за торгами для виявлення та запобігання інсайдерським зловживанням). Підсумовуючи, MiCA трансформує криптосектор із ризикової «сірої» зони на прозорий та підзвітний сегмент фінансового ринку. Для України це

є сигналом до необхідності докорінної ревізії наявної моделі регулювання, яка нині залишається надто ліберальною та не відповідає системним вимогам європейського законодавства.

Входження вітчизняного ринку до європейської цифрової екосистеми не обмежується механічною імплементацією положень MiCA, а передбачає фундаментальну ревізію наявного законодавчого масиву та трансформацію операційних моделей бізнесу. Процес адаптації ускладнюється комплексом системних перешкод, які доцільно структурувати на нормативно-правові, фінансові та технологічні.

Українська криптоіндустрія розвивалася переважно як екосистема малого бізнесу та стартапів з мінімальними бар'єрами для входу. Впровадження стандартів MiCA встановлює високі пруденційні пороги, які можуть стати критичними для багатьох учасників. Вимоги до статутного капіталу (від 50 000 до 150 000 євро), необхідність страхування професійної відповідальності та заморожування резервів створюють значне фінансове навантаження. Для локальних гравців вартість забезпечення відповідності може виявитися непомірною, що провокує ризик олігополізації сектору – концентрації ринку в руках великих інституційних гравців або філіалів глобальних бірж за рахунок витіснення інноваційних нішевих компаній [8].

Критичною умовою роботи CASP згідно з MiCA є сегрегація клієнтських коштів, що вимагає безперервної взаємодії з банківською системою. Натомість в Україні домінує практика «de-risking», коли банки уникають співпраці з криптобізнесом через складність фінмоніторингу. За відсутності чітких директив НБУ, які б регламентували відкриття рахунків для постачальників послуг віртуальних активів, легалізація ризикує залишитися «паперовою», адже провайдери технічно не зможуть виконати вимогу до захисту коштів користувачів.

Найбільшим технологічним викликом є адаптація до т.зв. «Правила мандрівки» в українських реаліях. Європейське законодавство зобов'язує супроводжувати кожен переказ даних повною інформацією про учасників транзакції. Необхідність проведення поглибленої перевірки для таких транзакцій змушує бізнес інвестувати у вартісні аналітичні системи блокчейн-розвідки, що неминуче призведе до подорожчання послуг для кінцевого споживача.

Повноцінний запуск ринку неможливий без реформи Податкового кодексу. Основна складність полягає в коректній класифікації прибутку в залежності від типу токена за логікою MiCA. Залишається відкритим питання: чи слід оподатковувати дохід від стейблкоїнів (ART), прив'язаних до реальних активів, за ставками для криптовалюти, чи як інвестиційний дохід? Відсутність прозорої фіскальної моделі, гармонізованої з європейськими нормами, створює ризики переміщення капіталу в більш зрозумілі юрисдикції, залишаючи український бюджет без потенційних надходжень.

Незважаючи на значні інвестиції, імплементація регламенту MiCA створює унікальне вікно можливостей для якісного перезавантаження національної економічної моделі. Фундаментальною перевагою гармонізації стає формування простору правової визначеності, що є критичною передумовою для залучення системного капіталу. Історично драйвером розвитку українського крипто-

сектору був роздільний сегмент. Великі інституційні гравці: пенсійні фонди, страхові компанії та інвестиційні трасти утримувалися від активності в цьому полі через регуляторний вакуум та високі ризики. Впровадження стандартів МіСА виконує функцію «знаку якості» для іноземних контрагентів. Прозорі вимоги до лістингу та аудиту емітентів нівелюють премію за ризик, відкриваючи шлях для заходу в Україну глобальних кастодіанів та венчурного капіталу, готового фінансувати вітчизняні Web3-стартапи в легальному полі.

Одним із стратегічних векторів, що отримує правову рамку через категорію ART, є токенизація реальних активів. Враховуючи потужний потенціал аграрного сектору та ринку нерухомості України, цей інструмент дає змогу суттєво підвищити ліквідність матеріальних активів. Механізм фракціоналізації (дроблення) прав власності робить інвестиції в комерційну нерухомість чи аграрну продукцію доступними для широкого загалу. Створення регульованого ринку RWA може стати альтернативним каналом залучення фінансування для повоєнної відбудови, оминаючи складні бюрократичні процедури банківського кредитування.

У довгостроковому вимірі повна адаптація законодавства до норм МіСА відкриває доступ до т.зв. єдиного паспорта ЄС. Це означає, що ліцензія, отримана в Україні (після вступу до ЄС або підписання відповідних угод про взаємне визнання), буде валідною на всій території ЄС. Для українських технологічних компаній та криптобірж це створює плацдарм для масштабування на ринок з 450 млн споживачів, даючи змогу будувати

архітектуру бізнесу, від початку сумісну з європейськими стандартами. Трансформація ринку від стану «дикого заходу» до цивілізованої екосистеми стимулюватиме ріст фінансової грамотності та культури відповідального інвестування.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати аналізу, варто наголосити, що імплементація норм Регламенту МіСА постає не варіативним вибором, а імперативною умовою для успішної інтеграції України в європейську економічну спільноту. Дослідження виявило, що поточна версія національного законодавства про віртуальні активи вимагає глибокої концептуальної ревізії для усунення термінологічних та структурних розбіжностей з європейським правом (*acquis*), передусім у контексті впровадження таксономії ART та EMT, а також стандартів пруденційного нагляду.

Прогнозується, що трансформація регуляторного ландшафту стане своєрідним стрес-тестом для національної індустрії. Встановлення високих порогів капіталізації для провайдерів послуг (CASP) у поєднанні зі складністю імплементації протоколів деанонізації транзакцій (Travel Rule) неминуче активізує процеси консолідації галузі та призведе до витіснення гравців, не здатних забезпечити належний рівень комплаєнсу. Однак така структурна перебудова є необхідною ціною за еволюцією криптоактивів від високоризикового спекулятивного інструменту до легітимного інвестиційного класу.

Список використаних джерел

1. Дамірчієв М.І., Троян А.О., Скотницька Є.С. Правове регулювання віртуальних активів в Україні та Європейському Союзі: порівняльне дослідження. *Legal Scientific Electronic Journal*. 2024. № 11. С. 286–290. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/64>
2. Звіт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2024 р. Київ, 2025. 76 с. URL: <https://www.nssmc.gov.ua>
3. Олійник О.О. Цифрові валюти центральних банків (CBDC) і європейський криптовалютний ландшафт: виклики, можливості та перспективи регулювання. Київський економічний науковий журнал. 2024. № 4. С. 177–187.
4. Шаповалов В.О. та ін. Цифрові валюти центрального банку як інституційна інновація в грошовій системі. *Грааль науки*. 2025. № 53. С. 151–160. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.20.06.2025.016>
5. Шемет Д.С. Правове регулювання віртуальних активів: виклики легалізації та інституційного впровадження в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія «Право»*. 2025. № 87(3). С. 236–241. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.3.35>
6. Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations 2025: Ukraine. *Global Legal Insights*. 2025. URL: <https://www.globallegalinsights.com>
7. Kapliar K., Maslova N., Hnoievyy V. Risks of the Neobanks' Activities in the Conditions of the Economy Digitalization. *WSEAS Transactions on Information Science and Applications*. 2024. Vol. 21. pp. 11–22. URL: <https://doi.org/10.37394/23209.2024.21.2>
8. Mkrtchyan G., Treiblmaier H. Business Implications and Theoretical Integration of the Markets in Crypto-Assets (MiCA) Regulation. *FinTech*. 2025. Vol. 4, no. 2. Art. 11. URL: <https://doi.org/10.3390/fintech4020011>
9. Public-Private Partnerships and Virtual Assets in Ukraine: Taskforce Report / Royal United Services Institute (RUSI). London, 2025. 16 p.
10. The Draft Law on the taxation of income from virtual assets approved by the Parliamentary Committee / EY Ukraine. *IT Tax & Law Digest*. 2024. URL: <https://www.ey.com>

References

1. Damirchiiiev M.I., Troyan A.O., Skotnytska Ye.S. Legal regulation of virtual assets in Ukraine and the European Union: A comparative study. *Legal Scientific Electronic Journal*. 2024. No. 11. pp. 286–290. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-11/64> (in Ukrainian).
2. Report of the National Securities and Stock Market Commission for 2024. Kyiv, 2025. URL: <https://www.nssmc.gov.ua> (in Ukrainian).
3. Oliinyk O.O. Central bank digital currencies (CBDC) and the European cryptocurrency landscape: Challenges, opportunities and prospects for regulation. *Kyiv Economic Scientific Journal*. 2024. No. 4. pp. 177–187 (in Ukrainian).
4. Shapovalov V.O. et al. Central bank digital currencies as an institutional innovation in the monetary system. *Grail of Science*. 2025. No. 53. pp. 151–160. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.20.06.2025.016> (in Ukrainian).
5. Shemet D.S. Legal regulation of virtual assets: Challenges of legalization and institutional implementation in Ukraine. *Scientific Herald of Uzhhorod National University. Series "Law"*. 2025. Vol. 87, No. 3. pp. 236–241. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.87.3.35> (in Ukrainian).
6. Blockchain & Cryptocurrency Laws and Regulations 2025: Ukraine. *Global Legal Insights*. 2025. URL: <https://www.globallegalinsights.com>
7. Kapliar K., Maslova N., Hnoievyy V. Risks of the Neobanks' Activities in the Conditions of the Economy Digitalization. *WSEAS Transactions on Information Science and Applications*. 2024. Vol. 21. pp. 11–22. URL: <https://doi.org/10.37394/23209.2024.21.2>
8. Mkrtchyan G., Treiblmaier H. Business Implications and Theoretical Integration of the Markets in Crypto-Assets (MiCA) Regulation. *FinTech*. 2025. Vol. 4, no. 2. Art. 11. URL: <https://doi.org/10.3390/fintech4020011>
9. Public-Private Partnerships and Virtual Assets in Ukraine: Taskforce Report / Royal United Services Institute (RUSI). London, 2025. 16 p.
10. The Draft Law on the taxation of income from virtual assets approved by the Parliamentary Committee / EY Ukraine. *IT Tax & Law Digest*. 2024. URL: <https://www.ey.com>

Oleksandr TYBIN

postgraduate student, West Ukrainian National University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-7332-1516>

e-mail: oleksandr.tybin@gmail.com

Bohdana SHULIUK

PhD in Economics, Associate Professor, West Ukrainian National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8692-1983>

e-mail: bohdanashulyuk@i.ua

IMPLEMENTATION OF THE MiCA REGULATION: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES FOR INTEGRATING UKRAINE'S VIRTUAL ASSET MARKET INTO THE EUROPEAN FINANCIAL SPACE

The rapid evolution of global finance and distributed ledger technologies (DLT) necessitates revising existing regulatory paradigms. Virtual assets require a comprehensive legal framework to mitigate systemic risks and ensure market integrity. This paper examines the Regulation on Markets in Crypto-Assets (MiCA) as a benchmark for establishing a secure digital finance ecosystem in the EU and its critical implications for Ukraine. Given Ukraine's EU candidate status, harmonizing domestic legislation with the EU acquis is a fundamental prerequisite for accessing the Single Market. The paper focuses on approximating the Ukrainian Law "On Virtual Assets" to MiCA's rigorous standards. It highlights the Ukrainian crypto market's current state, characterized by high adoption but operating largely in a "gray zone" due to a lack of fully implemented regulatory mechanisms. Significant attention is paid to MiCA's structural components, particularly the taxonomy of crypto-assets (ARTs and EMTs). The paper discusses introducing strict prudential supervision for Crypto-Asset Service Providers (CASPs), analyzing requirements for capital adequacy, governance, and consumer protection. It explores the challenges of transitioning to a regulated environment, specifically the financial compliance burdens facing Ukrainian fintech companies. Furthermore, the paper investigates integrating the Ukrainian virtual asset market into the European space, discussing cryptocurrency's transformation into a legitimate institutional investment tool. The research outlines AML and CFT protocols, examining how the "Travel Rule" and MiCA measures will reshape the operational landscape for Ukrainian exchanges. The paper defines the legislative gaps and institutional challenges that must be addressed to ensure a seamless integration of Ukraine's digital economy into the unified European market.

Keywords: MiCA Regulation, virtual assets, crypto-asset market, European integration, EU financial space